Căutător de comori la mari adâncimi

E un om care se impune de la prima vedere. Nu prin vorbărie multă şi goală, precum o fac unii istorici şi critici literari, care adeseori iau cuvântul cu sau fără ocazie, doar de dragul de a vorbi şi de a-şi afişa propria „personulitate".

El, dimpotrivă, se remarcă prin cuvintele-i puține şi pline de sens, puse şi spuse la locul lor, în definiții lapidare, precise şi profunde. Uneori se impune chiar şi prin tăcerea-i semnificativă, soră cu înțelepciunea. Şi prin sobrietatea sa.

Drept urmare, nu ştiu dacă cineva ar găsi vreun temei să spună cum că domnia sa bate apa în piua demagogiei în cutare sau cutare problemă disputată. Sau că-şi afişează propriile merite. Deşi, ca om de ştiință şi de litere, le are cu prisosință în domeniul în care activează de câțiva zeci de ani buni şi rodnici. Mărturie pot sta înaltele distincții de stat, nenumăratele premii şi diplome ale diverselor instituții şi reviste literare cu care a fost distins pentru rezultatele activității sale: Ordinul *Meritul Cultural* în grad de Comandor (2004) şi medalia *150 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu* (2000), premiile *B.P. Hasdeu* (1975) şi *T. Cipariu* (1979, *ex aequo*) ale Academiei Române, Premiul Asociației Scriitorilor din Iaşi (1999), premiile revistelor literare „Ateneu" şi „Convorbiri literare" ş.a.

Şi asta pentru că, vorbind despre un autor sau despre o carte, despre un curent literar sau despre un eveniment editorial, spre deosebire de alții, domnia sa, lăsându-şi propria persoană cu discreția cuvenită mai la o parte, modestă şi condusă de bunul simț, ştie să-l scoată în prim plan, cu înțelepciune, doar pe cel examinat, dezvăluind esențialul creației lui.

El nu filosofează gratuit. Nu debitează inepții. Nu rosteşte banalități. Nici chiar atunci când spune lucruri cunoscute şi de alții. El nu este omul care leagă tei de curmei ca să se afle, sau măcar să dea impresia că este şi el în treabă, cum o fac alții (unii chiar înregistrând anumite performanțe în această direcție, proclamând verdicte la stânga şi la dreapta de parcă ar reprezenta ultima instanță pe scara ierarhică a valorilor spirituale).

El, pur şi simplu, cu o robustețe de invidiat, munceşte, cugetă, examinează la rece subiectul luat în raza lupei sale de cercetător care caută să pătrundă la esențe, să evidențieze ce are mai bun cutare sau cutare autor, indiferent cum a nimerit acesta în aria câmpului său de vedere: incidental sau în mod programat, cum se întâmplă în majoritatea cazurilor.

Altfel, la drept vorbind, nici nu poate fi. Profesorul Dan Mănucă, căci la el ne gândim acum, când încercăm să redăm din câteva trăsături de condei o schiță de portret a domniei sale în prag aniversar, este un spirit german, ce se face remarcat prin rigurozitatea, meticulozitatea şi profunzimea gândirii sale şi a cercetărilor efectuate zeci de ani la rând. Şi e firesc să fie aşa, deoarece domnia sa este un bucovinean get-beget. Mai întâi prin faptul că e născut în sudul Bucovinei tradiționale. Apoi prin educația aleasă primită de mic într-o familie de intelectuali. Mama, Teodorina, învățătoare, iar tatăl, Mihai, preot, absolvent al renumitei de până

„Philologica Jassyensia", An IV, Nr. 1, 2008, p. 271-274

BDD-A861 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:57 UTC)

la război Facultăți de Teologie de la Cernăuți, un adevărat teolog, autorul unor importante studii despre istoria Bisericii Ortodoxe Române. De aici, probabil, şi înclinația spre munca de cercetare, de investigare a trecutului nostru cultural, moştenită, se vede, de la părintele său.

Principiile umane şi ştiințifice de la care nu s-a abătut de-a lungul întregii sale vieți l-au ajutat întotdeauna să se mențină într-o atmosferă de rigoare şi disciplină, de seriozitate şi exigență sporite. Şi când trudea ca zilier la Arhivele Statului sau ca traducător la Biblioteca Județeană „Gh. Asachi", şi mai târziu, când era profesor de română la şcolile generale din Podul Iloae şi Prigorenii Mari, județul Iaşi. Sau când, la vârsta de 25 de ani, devenise cercetător ştiințific la Institutul de Filologie „A. Philippide" din Iaşi al Academiei Române, în fruntea căruia se află de mai bine de un deceniu şi jumătate.

În acelaşi timp domnia sa este şi redactor-şef adjunct al prestigioasei reviste ieşene de talie națională „Convorbiri Literare", şi profesor la Universitatea „Al.I. Cuza" din Iaşi, titular al catedrei de Literatură română. A făcut față cu cinste la mai multe burse de studii în Germania şi Franța, a participat la mai multe congrese internaționale din România, Republica Moldova, Franța, Italia, Austria, Germania.

Cu alte cuvinte Dan Mănucă este o personalitate proeminentă a Iaşului literar, ştiințific şi universitar. La cei 70 de ani ai domniei sale, cu păru-i înzăpezit pe la tâmple, continuă să fie un exemplu de demnitate, de înaltă probitate morală şi profesională. Îi plac lucrurile bine întemeiate, bine făcute, puse la punct, aranjate gospodăreşte. Pentru că este un om de nădejde, pe cuvântul căruia poți conta. La drept vorbind, evoluția lui ca cercetător asiduu al fenomenului literar românesc nu este una spectaculoasă. E mai degrabă o creştere firească pentru un spirit studios şi exigent, care ştie ce vrea de la viață şi unde vrea să ajungă.

De fapt, linia vieții lui este una ce se contopeşte, în timpul cercetărilor efectuate, cu cea a eroilor săi – scriitorii români, clasici şi contemporani. E o linie, o „cărare a luminii" pe care o străbate într-un anturaj familial benefic, înțeles fiind în munca-i istovitoare de cercetător de doamna Maria, consoarta sa, pictorița şi poeta de mare rafinament artistic, care-i dedică asemenea rânduri:

Lui D.M.

Dăinuieşte în palma ta
linia vieții mele.
O privesc călătorind
depărtându-se.

Se va întâlni cu linia vieții tale
din palma mea
undeva într-un punct:

Un grăunte viu, strălucitor
de va găsi cărare-n calea luminii,

o cărare ninsă cu lumină albă.

(*Evoluție*)

BDD-A861 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:57 UTC)

Cu părere de rău nu mă pot lăuda şi eu cu asemenea legături strânse, sau măcar cu faptul că i-aş fi fost elev sau student, sau că liniile vieții noastre s-ar fi întretăiat adeseori, oferindu-mi posibilitatea să-l ascult vorbind. Zi de zi, sau măcar an de an.

De fapt, pot spune doar că l-am văzut şi ascultat de câteva ori doar la Zilele „Convorbirilor literare", unde am fost invitat nu o dată de prea bunul meu prieten Casian Maria Spiridon, poet şi eseist de marcă, ctitor de remarcabilă revistă literară. L-am mai întâlnit la diverse lansări de carte, festivaluri, simpozioane.

Nu mă pot lăuda nici măcar cu faptul că i-aş fi citit toate lucrările cărora le-a dat viață. Pot însă spune că şi acele puține clipe petrecute în compania sa, şi acele câteva cărți cumpărate sau primite cu autograf de la domnia sa mi-au fost îndeajuns pentru a înțelege cât de mult am pierdut în această viață, mai ales în perioada formării mele ca intelectual, ca om de litere, că nu l-am avut alături mereu. Ca să-i ascult dreptele judecăți de valoare şi să mă pătrund de profunzimea, de înțelepciunea, de coeziunea şi de perspicacitatea lor. Alături de el, probabil, că aş fi devenit şi eu altfel de om, mai chibzuit, mai aşezat şi n-aş fi trecut de multe ori – de ce n-aş recunoaşte? – cu superficialitate şi uşurință acuzatoare peste atâtea lucruri necesare în formarea propriei personalități, de absența cărora îmi dau seama de-abia acum, după ce în viața mea au intrat asemenea oameni ca Dan Mănucă, când amurgul bate şi la poarta vieții mele. Alături de el fiind, probabil, aş fi pus mai mult preț pe studierea istoriei literaturii române, pe teoria literară, pe filozofia creației, pe aprofundarea cunoştințelor filologice.

Şi n-aş mai fi patinat printre disocieri şi asocieri, printre teze, antiteze şi sinteze, printre constante sigure şi perspective incerte, printre alegorii, sisteme, roluri şi funcții ale limbajului, n-aş fi plătit tribut umilitor timpurilor nefaste şi regimurilor condamnabile pe care le-am trăit concomitent. Pentru că m-aş fi deprins să văd cu mai multă precizie întregul în detaliu şi detaliile într-un tot întreg. Aş fi reuşit şi eu să ajung la esențe, înțelegând mai bine lumea scriitorilor junimişti, în special a celor mari, cum au fost Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, Vasile Pogor, Th. Rosetti, Ion Creangă, fapt ce m-ar fi ajutat să ies din perimetrul caracudei literare, să păşesc cu mai multă încredere pe urmele lui Mihail Sadoveanu, să intru cu mai mult curaj în lumea prezumtivului rebrenian, să citesc cu mai mult interes nuvelele lui I.Al. Brătescu-Voineşti, şi A. Popovici-Bănățeanul, să pătrund în cotloanele gândirii lui Marin Preda, Eugen Barbu, Marin Sorescu, să nu rătăcesc printre paradigmele intertextuale şi ale imaginarului poetic eminescian.

Dar soarta m-a ținut departe de Iaşii visurilor mele, de cei care în alte condiții geopolitice şi de viață puteau să-mi fie profesori şi prieteni mult mai devreme, adică de la primii paşi făcuți în viața de sine stătătoare. De aceea am izbutit atât cât am reuşit să caut de unul singur, să descopăr, să însuşesc şi să încerc a da răspunsuri la atâtea şi atâtea întrebări existențiale.

Mulțumesc însă Proniei cereşti că, măcar cu o anumită întârziere, mi-a adus în cale mulți oameni deosebiți, oameni de valoare, care m-au făcut chiar de la prima întâlnire cu ei, mai bogat şi mai bun, capabil să înțeleg multe lucruri pe care fără ajutorul lor nu le-aş fi pătruns cu uşurință.

Unul dintre aceştia este profesorul universitar, istoricul şi criticul literar, eseistul Dan Mănucă. Un om dintr-o bucată de piatră rară, un om de caracter, care

BDD-A861 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:57 UTC)

nu face rabat de conştiinţă şi nu negociază cu autorii operelor preţul aprecierii lucrărilor examinate.

Ţine-l, Doamne, mulţi ani în viaţă şi dă-i sănătatea necesară pentru ca să-şi poată duce la bun sfârşit misiunea. Şi să fie tot aşa precum îl ştim, mergând înaintea noastră pe cărările luminii, ajutându-i şi pe alţii, în calitatea sa de conducător de doctorate, să urce pas cu pas pe aceleaşi cărări „ninse cu lumina albă" a cunoaşterii de sine. În anevoiosul şi riscantul, dar şi înălţătorul pelerinaj al fiecăruia dintre noi spre fiinţă.

Vasile TĂRÂȚEANU
Cernăuți
Ucraina

BDD-A861 © 2008 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:58:57 UTC)